



Riktlinjer

för Bygdebands föreningsredaktörer

Senast ändrad: 2015-04-13

Innehåll

- Varför riktlinjer?
- Bygdebands innehåll
 - Berättande
 - Välj ut det som är mest intressant
 - Ge tydlig information
 - Sätt in innehållet i ett sammanhang
 - Information om föreningens Bygdebandsarbete
 - Bygdeband kontra hemsida
- Lagra föreningens originalmaterial
- Upphovsrätt och känslig information när det gäller bilder
- Föreningens ansvar, rättigheter och begränsningar

Varför riktlinjer?

Syftet med Bygdeband är att göra kulturarvet tillgängligt för så många som möjligt. I det arbete som hembygdsföreningar utför på Bygdeband behövs riktlinjer för att innehållet ska nå ut på bästa sätt.

Bygdebands innehåll

Riktlinjerna handlar till stor del om berättande. Hembygdsföreningarnas berättelser är många. De bor i människors minnen, men också i bilder, dokument, ljudinspelningar och filmer. Arbetet skiljer sig inte allt för mycket från arbetet med en hembygdsbok, nämligen att *välja ut det som är mest intressant*, att *vara tydlig med informationen* och att *sätta in innehållet i ett sammanhang*.

Välj ut det som är mest intressant

Att göra kulturarvet tillgängligt innebär bland annat att du behöver göra ett urval av de bilder och dokument som du och din förening har tillgång till. Du kan behöva ställa dig frågan om innehållet är intressant för fler än dig själv, din familj och dina vänner. Samarbeta gärna med föreningens andra föreningsredaktörer – det kan vara lättare att bedöma intresset för materialet om man är fler.

Exempel på plats- respektive bildbeskrivning som kan vara intressant för många:

"Gården beboddes under åren 1940-55 av familjen Blomkvist som flyttade dit från grannbyn Svedmyra. Under de åren förändrades bruket genom att man köpte traktor och ladugården byggdes ut. En vinternatt 1948 brann ladugården ned till grunden och kring 20 kor brann inne."

"Svea Blomkvist var den som tidigt på morgonen tog hand om korna. Det här var innan ladugården brann och de flesta korna brann inne. Svea deltog själv i räddningsarbete enligt vad hennes barnbarn senare berättade."

Exempel på sådant som passar bättre på föreningens hemsida:

"I söndags hade hembygdsföreningen möte och vi tittade på bilder ur Bygdeband".

Bygdeband är inte tänkt att fungera som en föremålsdatabas. Har man föremålssamlingar är det klokt att göra ett urval när man ska lägga upp bilder och texter i Bygdeband. Ett föremål ska ha en historisk koppling till en plats, vilket då ska framgå genom att man skapar dessa kopplingar i Bygdeband. Platsen kan den plats där föremålet kommer ifrån, föreningens museum eller en hembygdsgård.

Ge tydlig information

För att läsaren ska förstå din berättelse ska innehållet vara tydligt och intressant. Texten bör inte vara för lång utan skriv hellre en intressant ingress, i fältet utdrag, och resterande text i det stora fältet. Du kan också skapa PDF-dokument med mer information, som du kopplar till platsen.

För att bilden ska fylla en funktion för läsaren behöver bilden ha ett beskrivande namn och en beskrivande text. Den blir dessutom betydligt lättare att hitta när man söker på Bygdeband eller Google.

Sätt in innehållet i ett sammanhang

Bygdebands innehåll kretsar kring platsen. På platsen har det bott personer och det finns ofta dokumentation i form av bilder och texter. När platserna beskrivs ska informationen kopplas ihop med varandra så att besökaren kan klicka från sida till sida för att få mer information, ungefär som när man bläddrar i en bok. De flesta platser finns redan inlagda när man börjar med Bygdeband så det är viktigt att kontrollera om den plats man ska dokumentera redan finns. Om platsen saknas kan du själv skapa platsen.

Exempel:

En bild på en kyrka i Rättvik, kopplas till kyrkan som plats: Kyrka (plats), kopplas till geografiskt sett närmast överliggande plats, så här:

Hem / Sverige / Dalarnas län / Rättvik kommun / Rättvik församling / Rättvik kyrka / Folksamling efter gudstjänst i Rättvik kyrka.

Om det finns personer i bilden ska du koppla dessa personer till bilden.

Personer ska i sin tur kopplas till platser i samband med att du anger var personen är född, har dött och eventuellt också platser för olika händelser, så som boende eller giftemål.

OBS! Har du råkat skapa en plats som redan finns, se till att eventuella kopplingar förs över till originalet och radera sedan dubblen.

Information om föreningens Bygdebandsarbete

Det är viktigt att föreningens egen sida på Bygdeband innehåller information om föreningen:

- **Kontaktuppgifter.** Många besökare vill komma i kontakt eftersom de har frågor, kommentarer eller synpunkter om föreningens material. Ange epostadress och kanske också telefonnummer. Om du ska lägga upp någon annans kontaktuppgifter måste du alltid fråga personen i fråga om lov.
- **Länk till föreningens hemsida** om det finns en sådan. På motsvarande vis bör föreningen lägga en länk till Bygdeband på hemsidan.
- **Berätta gärna** kort om hur föreningen arbetar med sitt innehåll på Bygdeband.

Hemsida kontra Bygdeband

Hemsidan och Bygdeband har två olika funktioner att fylla för hembygdsföreningarna. På Bygdeband lägger föreningar in berättelser som den lokala historien och på hemsidan information om organisation och verksamhet. Det betyder att man på Bygdeband inte bör lägga in bilder på föreningens möten eller texter om föreningens historia. Det betyder också att man på hemsidan inte bör lägga in resultat från torpinventeringar eller berättelser om bygdens platser. Se till att länka tydligt till hemsidan på Bygdeband och omvänt.

Lagra föreningens originalmaterial

Bygdeband är en webbplats för lokalhistoria. När material laddas upp från er dator till Bygdeband skapas en kopia av den digitala filen. Den uppladdade filen i Bygdeband har i regel en lägre upplösning än ursprungsfilen. SHF tar inte ansvar för att föreningens originalmaterial lagras långsiktigt. Om föreningen vill behålla den högupplösta filen bör ni därför organisera ett eget digitalt arkiv. Lagringen bör ske på ett lämpligt sätt för att säkra långsiktig hållbarhet. Det digitala materialet kan exempelvis lagras på datorer, lagringsdiskar, i dataprogram för arkivering eller i lagringstjänster på webben. *Kom ihåg att en inskannad bild aldrig helt kan ersätta pappersoriginal, de bör ni också spara på ett arkivbeständigt sätt.*

Observera stycket i avtalet under rubriken 2.3 Säkerhet:

OBS! Säkerhetskopiering avser endast de kopior som Föreningen matat in i Bygdeband. Föreningen ska göras uppmärksam på att långtidslagring av högupplösta digitala original, dvs. datafiler som innehåller en stor mängd information, ombesörjs av föreningen själv.

Upphovsrätt och känslig information när det gäller bilder

Det är viktigt att det som läggs upp på Bygdeband inte bryter mot upphovsrättsliga lagar eller är av sådan karaktär att de kan uppfattas som kränkande. Det är alltså viktigt att man tänker sig för, exempelvis när det handlar om information om sexuell läggning, bilder på lättklädda människor eller annat av privat och känslig karaktär.

Om någon tar kontakt och ber om att innehåll ändras eller tas bort är det viktigt att man är tillmötesgående inför önskemålen. Läs mer i SHF:s folder om upphovsrätt som du hittar på www.hembygd.se/litteratur

Även besökare på Bygdeband måste också tänka på upphovsrättsliga lagar. Bilder får användas för privat bruk i ickekommersiellt syfte. Vill man använda bilder på annat sätt måste man kontakta den föreningen som lagt upp bilden och be om lov.

Föreningens ansvar, rättigheter och begränsningar

I avtalets del 5. *Föreningens ansvar, rättigheter och begränsningar* beskrivs ramarna för föreningens arbete. Här följer några förtydliganden.

5.1 Föreningens ansvar

- a. *Föreningen ansvarar för allt material som Föreningen ges tillgång till. Föreningen ska uppmärksammas på att ansvaret i förekommande fall även omfattar inhämtande av tillstånd enligt Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och Personuppgiftslagen (1998:204)*
- b. *Föreningen skall tillhandahålla en uppdaterad förteckning över administratör och inmatare till SHF.*
- c. *Föreningen ska tillse att administratör och inmatare informeras om bestämmelserna i detta avtal.*
- d. *Föreningen ansvarar för att inloggningsuppgifter för administratör och inmatare enbart används av dessa personligen och inte kommer i orätta händer.*

Förtydligande: Styckena under 5.1 innebär att en förening som använder Bygdeband är skyldig att följa de nämnda lagarna om upphovsrätt och hantering av personuppgifter. Genom att ha skrivit på avtalet ansvarar hembygdsföreningen för att avtalet följs. Den ansvarar för det material som föreningsredaktörerna lagt upp och har kontroll på sina föreningsredaktörer och deras arbete.

5.2 Föreningens rättigheter

- a. *Föreningen får lägga ut sitt material i andra databaser, t ex läns museer och kommuner som inte använder materialet kommersiellt eller vidarebefordrar det till kommersiella aktörer. Föreningen får även använda det digitaliserade materialet för egna publikationer, dvs. trycksaker, bildspel och dylikt. Dessutom får föreningen använda enstaka, digitaliserade bilder i samarbete med förlag som önskar ge ut tryckta publikationer.*

Förtydligande: Stycket 5.2 innebär att föreningen får använda de bilder de lägger upp i Bygdeband även för egna trycksaker och annat. De får även lägga bilderna på andra webbplatser bara dessa aktörer inte använder bilderna i kommersiellt syfte. Ett undantag till det sistnämnda är om man samarbetar med exempelvis ett förlag som vill använda några bilder för att göra reklam, exempelvis för en bok som ska ges ut.

5.3 Föreningens begränsningar

- a. *Föreningen förbinder sig att inte träffa avtal med någon part som avser att kommersiellt använda det digitaliserade materialet på Internet.*
- b. *Föreningen har inte rätt att egenhändigt framställa eller distribuera material för marknadsföring av Bygdeband som använder Bygdebands registrerade varumärken.*

Förtydligande: Även här säger avtal att det finns en begränsning i hur man kan använda bilderna som man lagt upp i Bygdeband. Det handlar om aktörer som är kommersiella och vill tjäna pengar på föreningens digitala bilder. Föreningen får inte heller göra reklammaterial för Bygdeband. Det är Sveriges Hembygdsförbunds uppgift för att kunna ge en sammanhållen bild av vad Bygdeband är. Däremot får man gärna skriva, och prata om Bygdeband och på det sättet göra reklam.